

NOTĂ DIN PARTEA AUTORITĂȚILOR ROMÂNE

OBIECT: Contribuția autorităților române la consultările referitoare la Cartea Verde (COM (2009) 622 final) privind inițiativa cetățenească la nivel european

Autoritățile române au onoarea de a transmite Comisiei Europene contribuția României la consultarea publică lansată în legătură cu Cartea Verde (COM (2009) 622 final) privind inițiativa cetățenească europeană, așa cum este prevăzută în Tratatul privind Uniunea Europeană.

Autoritățile române apreciază că implementarea inițiativei trebuie să respecte principiile transparenței și clarității, astfel încât să faciliteze folosirea de către cetățenii europeni a acestei noi modalități de exprimare a opiniilor lor în legătură cu aspecte pe care le apreciază ca fiind de interes european. În același timp, trebuie asigurat echilibrul între caracterul reprezentativ al unei inițiative și gradul de accesibilitate al acesteia.

1. Numărul minim de state membre din care trebuie să provină semnatarii inițiativei

Înscrierea în viitorul Regulament european a numărului exact de state membre din care trebuie să provină semnatarii inițiativei s-ar putea dovedi necesară în perspectiva extinderilor viitoare ale UE. Propunerea Parlamentului European de stabilire a pragului minim de state la un sfert (7 state membre în contextul actual) asigură echilibrul între principiile reprezentativității și accesibilității inițiativei.

2. Numărul minim de semnături pentru fiecare stat membru

Propunerea Comisiei Europene de a fixa acest prag la 0,2% din populația fiecărui stat membru, ar însemna că pentru România numărul minim de semnături va fi de cca. 43.000, în timp ce pragul minim pentru promovarea la nivel intern a unei inițiative cetățenești este de 100.000 de semnături (corespunzând procentului de 0,46% dintre cetățenii români). În plus, normele constituționale și legislația internă română prevăd o repartizare reprezentativă a semnăturilor pe teritoriul României. Raportat la normele interne în materie, pragul minim propus de Comisie pentru inițiativa cetățenească este relativ scăzut; apreciem că un prag mai ridicat ar putea fi avut în vedere.

3. Eligibilitatea pentru a susține o inițiativă a cetățenilor – vârsta minimă

Cea mai bună opțiune ar fi includerea unei prevederi cu caracter general, care să precizeze că vârsta minimă necesară este cea stabilită la nivel național pentru exercitarea dreptului de vot.

4. Forma și modul de redactare a unei inițiative a cetățenilor

Dispozițiile referitoare la aceste aspecte ar trebui să rămână flexibile, solicitându-se ca propunerea înaintată prin intermediul inițiativei cetățenești să precizeze în mod clar obiectul, scopul și articolul/articolele din Tratatul în vigoare pe care se fundamentează juridic, fără să existe obligația ca aceasta să fie redactată sub forma unui proiect de act legislativ. Nu trebuie exclusă însă posibilitatea prezentării inițiativei sub forma unui proiect de lege. De asemenea, ar fi utilă reluarea în cadrul viitorului Regulament european a dispozițiilor art. 11(4) ale Tratatului, conform cărora inițiativa cetățenească se înaintează Comisiei "în limitele competențelor sale" și "în vederea aplicării dispozițiilor tratatelor".

5. Cerințe privind colectarea, verificarea și autentificarea semnăturilor

Nu apreciem oportună armonizarea completă a aspectelor procedurale, având în vedere că o astfel de abordare ar genera costuri administrative suplimentare pentru statele membre. Ar fi mai indicată stabilirea unui număr de cerințe minime privind verificarea și autentificarea semnăturilor, lăsând statelor membre libertatea de a folosi dispozițiile aplicabile pentru inițiativa cetățenească din dreptul intern.

Printre cerințele minime la nivel european s-ar putea avea în vedere ca declarația de susținere a inițiativei respective să cuprindă numele, data de naștere, adresa, cetățenia semnatarilor, precum și semnătura acestora.

6. Termenul de colectare a semnăturilor

Apreciam necesară stabilirea unui termen în acest sens, având în vedere că inițiativa cetățenească răspunde unui anumit context, anumitor date obiective, care sunt condiționate din punct de vedere

temporal. Termenul maxim pentru colectarea semnăturilor ar putea fi stabilit la un an de la data înregistrării inițiativei.

7. Înregistrarea inițiativelor propuse

Înregistrarea semnăturilor este necesară și trebuie realizată înaintea demarării procesului de colectare a semnăturilor, pe un site de internet special pus la dispoziție de Comisie în acest sens. Înregistrarea va garanta transparența inițiativelor cetățenești și mai buna lor reflectare la nivelul opiniei publice, asigurând totodată și accesibilitatea acestora la nivelul UE. De asemenea, data înregistrării va marca și data de la care va curge termenul de colectare a semnăturilor în statele membre.

Apreciem necesară analizarea posibilității de stabilire a unui anumit filtru de verificare a admisibilității inițiativelor înaintea înregistrării lor oficiale în vederea colectării de semnături; ar putea fi astfel excluse de la înregistrarea pe site-ul internet a inițiativelor care aduc atingere Cartei Europene a Drepturilor Fundamentale a UE. Un astfel de sistem ar avea ca scop exclusiv verificarea admisibilității inițiativelor din punct de vedere formal și nu va angaja responsabilitatea Comisiei de a acționa pe fondul inițiativei cetățenești.

8. Cerințe pentru organizatori – transparență și finanțare

Este important și absolut necesar ca organizatorii unui astfel de demers să ofere toate informațiile necesare privind finanțarea și sprijinul de care beneficiază inițiativa în cauză (asociații profesionale, ONG-uri etc.), în vederea asigurării deplinei transparențe a acestui proces. Aceste informații ar putea fi prezentate odată cu înregistrarea inițiativei. Ulterior colectării numărului necesar de semnături, promotorii inițiativei trebuie să prezinte un raport privind finanțarea inițiativei, care va face obiectul unui aviz din partea Comisiei. Pentru elaborarea acestuia, Comisia va putea beneficia de sprijinul instituțiilor specializate ale statelor membre din care provin fondurile dedicate finanțării inițiativei. Cele două documente (raportul privind finanțarea inițiativei și avizul Comisiei) vor fi făcute publice; în vederea asigurării transparenței financiare, toate informațiile legate de aceste aspecte trebuie făcute publice și actualizate pe toată durata promovării inițiativei cetățenești.

Ca regulă generală, examinarea pe fond a inițiativei cetățenești de către Comisie se va realiza după prezentarea de către inițiatori a unui raport de transparență detaliat în legătură cu aspectele legate de finanțarea proiectului.

În ceea ce privește calitatea de inițiator, aceasta nu trebuie condiționată de existența unei forme de organizare prestabilită; promovarea unei inițiative cetățenești se va putea realiza la nivel individual sau prin asociere.

9. Examinarea de către Comisie a inițiativei cetățenilor

Examinarea inițiativei cetățenești trebuie să se realizeze într-un termen rezonabil, în vederea menținerii credibilității acțiunii Uniunii și a relevanței inițiativei. Analizarea detaliată a inițiativei s-ar putea realiza într-un interval de maxim 6 luni de la data finalizării colectării semnăturilor de susținere; Comisia va anunța demararea procedurii de examinare a propunerii pe site-ul internet stabilit în acest scop.

10. Inițiative pe aceeași temă

Este important să nu se condiționeze sau să se limiteze în mod nejustificat dreptul cetățenilor de a recurge la inițiativa cetățenească, care este un instrument important de exprimare democratică. Totuși, pentru prevenirea eventualelor abuzuri, ar putea fi prevăzute termene minime sau introduse unele condiționalități, precum existența unor evoluții obiective care au condus la modificarea contextului în care a fost prezentată inițiativa inițială.